

регіональної економіки. Зокрема, йдеться про реалізацію інфраструктурних проектів (перш за все дорожньо-транспортної інфраструктури), модернізацію сфери ЖКГ (водопостачання, водовідведення, утилізація сміття тощо), житлове будівництво. Потужний потенціал ДПП існує й у сфері розвитку енергетики (у т.ч. впровадженні технологій альтернативної та відновлюваної енергетики), інноваційного та венчурного підприємництва, формування регіональної інформаційної та освітньої систем.

В Україні застосування ДПП унормовується Законом «Про державно-приватне партнерство» (від 1 липня 2010 р. № 2404-VI з останніми змінами та доповненнями від 16.10.2012 р.), базові положення якого, за оцінками експертів, відповідають сучасним європейським правовим орієнтирам.

У розвинених країнах світу механізм ДПП використовується у проектах щодо побудови нових об'єктів виробництва, розбудови інфраструктури (дорожньо-транспортної, комунікаційної, інформаційної тощо), під час геологічної розвідки родовищ та у процесі видобутку корисних копалин, а також при вирішенні питань енергозбереження, управління нерухомістю, модернізації об'єктів житлово-комунального господарства, утилізації відходів виробництва і споживання, наданні якісних послуг з охорони здоров'я, очищення води та в процесі розвитку туризму.

Застосування державно-приватного партнерства як механізму реалізації нової регіональної політики дозволить: залучити нові ресурси для проведення модернізації у регіонах України; знизити навантаження на видаткову частину державного та регіональних бюджетів; залучити до реалізації інвестиційних проектів фінансові ресурси, що до цього перебували «у тіні»; перерозподілити ризики та посилити відповідальність сторін ДПП за реалізацію інвестиційних проектів на місцевому, регіональному рівнях тощо.

ФІНАНСОВО-ЕКОНОМІЧНА ЕФЕКТИВНІСТЬ ВПРОВАДЖЕННЯ ДЕРЖАВНО-ПРИВАТНОГО ПАРТНЕРСТВА В УКРАЇНІ

О. В. ДИМЧЕНКО, д-р екон. наук, проф., завідувач кафедри економіки підприємства, бізнес адміністрування і регіонального розвитку

В. І. ТОРКАТЮК, д-р техн. наук, проф., П. Т. БУБЕНКО д-р екон. наук, проф. кафедри економіки підприємства, бізнес адміністрування і регіонального розвитку

*О. О. БЕЗЦІННИЙ, Є. В. МУРАЄВ, С. В. КРАВЦОВА,
Л. П. ВОРОНОВСЬКА, пошукачі кафедри кафедра економіки підприємства,
бізнес адміністрування і регіонального розвитку,*

*Харківський національний університет міського господарства імені
О. М. Бекетова, м. Харків*

Аналіз стану української економіки дозволяє стверджувати, що мобілізувати капіталовкладення у необхідних розмірах, особливо в умовах згортання інвестиційних потоків і збереження тягаря обслуговування та

виплати зовнішнього боргу, можливо лише шляхом розробки детально продуманої і послідовно здійснюваної політики залучення інвестицій. Це має бути якісно нова політика, спрямована на залучення як вітчизняних, так і іноземних інвестицій. У розробці національної інвестиційної стратегії ключову роль відіграє становлення ефективних відносин держави та підприємницького сектору.

Накопичений світовий досвід дозволяє визнати одним з основних механізмів розширення ресурсної бази й мобілізації невикористаних резервів для економічного розвитку державно-приватне партнерство (ДПП). Таке партнерство являє собою відносно нове явище у світовому господарстві, що відображає процеси розширення й ускладнення форм взаємодії держави й бізнесу.

На відміну від традиційних способів створення й утримання інфраструктури, ДПП передбачають розподіл відповідальності, винагороди і ризику між державним (публічним) і приватним секторами. Більшість проектів, здійснених у рамках партнерств, розпочинаються із визначення ризиків, які притаманні проекту, а також їх розподілу між публічним чи приватним секторами, або ж між обома секторами одночасно. Передбачається, що завдяки подібному розподілу ризиків може бути досягнута головна мета партнерських проектів, а саме - надання послуг найвищої якості.

Державно-приватні партнерства успішно впроваджуються практично в усіх галузях економіки і сферах суспільства. В рамках ДПП реалізуються проекти з будівництва й утримання шкіл, доріг, мостів, громадських місць, лікарень, інфраструктури водопостачання, водо відведення і електропостачання, аеропортів громадського транспорту і всіх інших ключових компонентів сучасної цивілізації.

На початку цього століття стало очевидним, що ДПП є однією з найбільш ефективних форм співробітництва між публічним і приватним секторами. Ця співпраця заснована на визнанні факту, що обидві сторони отримують вигоди від об'єднання фінансових ресурсів, технологій і управлінських знань заради підвищення рівня послуг для громадян. Окрім того, ДПП є альтернативою приватизації об'єктів державної та комунальної власності, оскільки об'єднує переваги публічного та приватного секторів, зокрема такі:

- соціальну відповідальність, громадську підзвітність і пріоритетність екологічних стандартів у діяльності, що є притаманною для державних і комунальних організацій;

- фінансові ресурси, технології, управлінську ефективність і підприємницький дух приватного сектору.

Основною перевагою ДПП у порівнянні з іншими видами договірних відносин між органами влади та приватним сектором є оптимальний розподіл повноважень щодо контролю над спільною діяльністю по наданню послуг населенню, в результаті якої буде досягнутий бажаний результат для обох сторін. Це досягається шляхом договірного узгодження ролей, ризиків і винагород та отримання стимулів для якісного надання послуг і, одночасно,

використання гнучких підходів для досягнення бажаних результатів.

Основною проблемою в рамках ДПП є узгодження інтересів сторін. Тому необхідно чітко окреслити цілі, які мають партнери, а ефективність здійснюваних інвестицій розглядати з позицій якого учасника інвестиційного процесу оцінюється проект (держава, інвестор, оператор проекту тощо).

Сторони ДПП можуть мати за мету отримати додатковий прибуток або максимальний прибуток на вкладений капітал, збільшити надходження до бюджету чи підвищити рівень доходів, забезпечити незалежність зовнішньоекономічних зв'язків чи ефективну участь у міжнародному поділі праці.

Оцінка відповідності інвестиційного проекту різним інтересам досягається шляхом визначення декількох видів ефективності по проекту в цілому і для окремих учасників, а для оцінки використовується сукупність показників.

Проте, на думку спеціалістів, в Україні існує ряд проблем, що не дозволяють активізувати застосування концесій, а саме:

- складна система виділення земельних ділянок під реалізацію проектів;
- колізії у законодавстві держзакупівель;
- застаріла процедура концесійного конкурсу;
- складності при фінансуванні;
- особливості складання і застосування концесійної угоди;
- нюанси, пов'язані із власністю на об'єкт концесії.

в Україні існує значний потенціал для розвитку багатьох форм ДПП, але для його практичної реалізації необхідно вирішення низки принципових питань. Сторонам партнерських відносин слід чітко усвідомлювати, що ДПП не можна розглядати у вузькому розумінні тільки як залучення додаткових ресурсів у масштабні проекти органів влади. Потрібно зважати на інтереси двох сторін, враховуючи механізми партнерства, відпрацьовані багатолітнім світовим досвідом.

ДЕРЖАВНО-ПРИВАТНЕ ПАРТНЕРСТВО ЯК ІНСТРУМЕНТ ФОРМУВАННЯ ІННОВАЦІЙНОЇ ЕКОНОМІКИ УКРАЇНИ

В. І. ТОРКАТЮК, д-р техн. наук, проф. кафедри економіки підприємства, бізнес адміністрування і регіонального розвитку Харківського національного університету міського господарства імені О. М. Бекетова, м. Харків

Тенденцією сьогодення є й досить активний розвиток різних форм державно-приватного партнерства в усіх регіонах світу, в самих різних галузях економіки. Це свідчить про те, що в ньому зацікавлені різні сторони, що беруть участь в процесах державно-приватного партнерства. На нашу думку, ефект від такого партнерства полягає в тому, що держава отримує фінансування для довгострокових проектів, не втрачаючи при цьому над ними контроль, а приватний сектор отримує доступ до раніше закритих сфер економіки,